

Sondevoeding geven met een spuit

Instructie voor de ouders

Inhoud

- Inleiding
- Vragen
- Het bereiden en bewaren van voeding
- Toedienen van de sondevoeding met een spuit
- Het gebruik van medicijnen
- Verzorging van de sonde
- Verzorging van de mond, het gebit en de neus
- Mogelijke problemen
- Verwijderen van de sonde
- Checklist voor ontslag uit het ziekenhuis
- Afspraken

Inleiding

Uw kind heeft een sonde gekregen voor sondevoeding. De kinderarts heeft u verteld waarom uw kind met sondevoeding naar huis gaat en of er gegeten en/of gedronken mag worden naast de sondevoeding. De verpleegkundige brengt de sonde bij uw kind in en leert u hoe de sondevoeding gegeven moet worden.

Wanneer de sonde thuis er uit gaat en de thuiszorg kan u niet verder helpen dan belt u met de kinderafdeling van het Flevoziekenhuis, om af te spreken wanneer u langs kan komen om een nieuwe sonde in te laten brengen. Wanneer u naar het ziekenhuis komt om de sonde in te laten brengen neemt u deze van thuis mee.

Deze folder bevat instructie voor het geven van sondevoeding voor ouders/verzorgers thuis. Omdat het geven van sondevoeding risico's met zich mee kan brengen is het belangrijk dat degene die sondevoeding gaat geven via het stappenplan geïnstrueerd is door de verpleegkundige van de afdeling.

Er kan moedermelk, gewone zuigelingenvoeding of specifieke sondevoeding toegediend worden. Sondevoeding kan zowel overdag als 's nachts gegeven worden. Er kan geen voeding door de sonde gegeven worden dat verdikt is met johannesbroodpitmeel, zoals de nutriton of nutilon forte®.

In het ziekenhuis neemt de diëtist contact met u op om u te informeren over hoe u aan materialen en sondevoeding komt. Zij neemt contact op met een facilitair bedrijf dat de materialen bij u thuis aflevert.

Vragen

Mocht u problemen ervaren of nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de Kinderafdeling van het Flevoziekenhuis, ☎ (036) 868 8865.

Het bereiden en bewaren van de voeding

Indien mogelijk (zie verpakking) kan u bij het zelf bereiden van de voeding meerdere porties tegelijk maken en bewaren in de koelkast. Voor afgekolfde moedermelk geldt dat deze 5 dagen in de koelkast bewaard kan worden (afhankelijk van het aantal sterren van de koelkast). Werk bij het bereiden of het afkolven van de voeding zo hygiënisch mogelijk. Zorg dat er geen klontjes in de voeding zitten. Door klontjes kan de sonde namelijk verstopt raken.

Toedienen van sondevoeding aan een kind met een spuit

Globale omschrijving

Eerst wordt gecontroleerd of de ingebrachte maagsonde nog op de juiste plaats zit. Vervolgens wordt per portie de sondevoeding met behulp van een spuit via de sonde toegediend. Dit gaat via het hevelen van de voeding. Daarbij wordt een voedingspuit zonder stamper aan de sonde gekoppeld. Deze houdt u hoger dan de maag. Vervolgens giet u een beetje van de voeding in de spuit. De voeding loopt vanzelf in. De spuit vult u telkens aan totdat de voeding op is. Ook kan er gebruik gemaakt worden van een voedingspomp. Ten slotte worden de mond en neus van het kind verzorgd.

Benodigheden

- sondevoeding op kamertemperatuur
- glas water op kamertemperatuur
- 5 ml (sondevoedings)spuit (hierna kleine spuit genoemd)
- 20 of 60 ml (sondevoedings)spuit (hierna grote spuit genoemd)
- pH indicator strips
- fysiologische zout neusdruppels (zo nodig)
- vaseline (zo nodig)
- gaasjes (zo nodig)
- slab of (spuug)doekje
- hechtpleister (zo nodig)
- schaar (zo nodig)
- zeep en schone handdoek
- afvalzak/bak

Werkwijze

De handeling moet zo schoon mogelijk worden uitgevoerd.

1. Verzamel de benodigheden en zet deze binnen handbereik klaar.
2. Was de handen.
3. Trek met de grote spuit de voorgeschreven hoeveelheid sondevoeding op.
4. Neem (zo mogelijk) het kind op schoot tijdens de toediening van de voeding en bescherm de kleding van het kind met een slab of een doek.
5. Verwijder de afsluitdop van de sonde.

6. Controleer in de mond om te controleren of de sonde zich daar niet opgekruld bevind.
7. Controleer of de sonde in de maag zit door met de kleine spuit maaginhoud op te zuigen; wanneer dit niet lukt leg uw kind dan op de linker zij, wacht 10 min en probeer het opnieuw.
8. Controleer door middel van de pH indicator strip of de teruggekregen voeding een waarde heeft van 5,5 of lager.
9. Als uw kind net medicijnen heeft gehad moet u minimaal 60 min. wachten voordat er een pH gemeten kan worden.
10. Verwijder de kleine spuit en plaats de met sondevoeding gevulde grote spuit op de sonde.
11. Dien de voorgeschreven hoeveelheid sondevoeding toe.
12. Klem, na het toedienen van de sondevoeding, de sonde af door het af te knikken net onder het dopje. Verwijder de lege grote spuit van de sonde.
13. Verwijder de lege grote spuit van de sonde.
14. Vul de kleine spuit met het water uit het glas. En plaats deze spuit op de sonde.
15. Spuit de sonde door met water.
16. Klem de sonde af en verwijder de kleine spuit.
17. Sluit de sonde af met het afsluitdopje.
18. Verzorg zo nodig de mond van het kind met een water gedrenkt gaasje. Poets 4 maal daags de tanden en het tandvles met een zachte tandenborstel en tandpasta.
19. Verzorg de neus van het kind met een in water gedrenkt gaasje en eventueel met fysiologisch zout neusdruppels.
20. Ruim de materialen op.
21. Was de handen.
22. Zorg zo nodig voor aanvulling van materialen.

Op de volgende pagina's wordt bovenstaande tekst schematisch weergegeven.

Toedienen van sondevoeding aan een kind met een spuit

Globale omschrijving

Eerst wordt gecontroleerd of de ingebrachte maagsonde (hierna sonde genoemd) nog op de juiste plaats zit. Vervolgens wordt per bolus de sondevoeding met behulp van een spuit via de sonde toegediend. Ten slotte worden de mond en neus van het kind verzorgd.

Handeling	Waarom voorbereiding	Aandachtspunten
1. Verzamel de benodigdheden en zet deze binnen handbereik klaar.	Om te voorkomen dat de handeling tussentijds moet worden afgebroken.	
<ul style="list-style-type: none"> sondevoeding op lichaamstemperatuur 	Op lichaamstemperatuur om overprikkelingen van de maag te voorkomen.	Giet eventueel de sondevoeding over in een glas of een kom. Verwarm de voeding in een flessenwarmer in een pannetje met warm water of magnetron; bij teveel verwarmen bestaat de kans op schiften.
<ul style="list-style-type: none"> glas water op lichaamstemperatuur 	Om de sonde schoon te spoelen.	
<ul style="list-style-type: none"> 5 ml (sondevoedings)spuit (hierna klein spuit genoemd) 	Om de ligging van de sonde te controleren. Om de sonde schoon te spoelen.	
<ul style="list-style-type: none"> 20 of 60 ml (sondevoedings)spuit hierna grote spuit genoemd 	Om de voeding mee toe te dienen.	De inhoud van de spuit is afhankelijk van de voorgeschreven hoeveelheid sondevoeding.
<ul style="list-style-type: none"> fysiologische zout neusdruppels (zo nodig) 	Voor de neusverzorging.	
<ul style="list-style-type: none"> pH indicator strips 		Niet gebruiken na houdbaarheidsdatum en/of de deksel langdurig van het potje strips is geweest. Dit beïnvloedt de uitslag van de strips.
<ul style="list-style-type: none"> vaseline 	Voor de mond en neusverzorging.	
<ul style="list-style-type: none"> gaasjes (zo nodig) 		
<ul style="list-style-type: none"> slab of (spuug)doekje 		
<ul style="list-style-type: none"> hechtpleister (zo nodig) 		
<ul style="list-style-type: none"> schaar (zo nodig) 		
<ul style="list-style-type: none"> zeep en schone handdoek 		
<ul style="list-style-type: none"> afvalzak/bak 		

Handeling	Waarom	Aandachtspunten
2. Was de handen.	Om zo schoon mogelijk te werken.	
3. Trek met de grote spuit de voorgeschreven hoeveelheid sondevoeding op.		
	uitvoering	
4. Neem (zo mogelijk) het kind op schoot tijdens de toediening van de voeding en bescherm de kleding van het kind met een slab of een doek.		
5. Verwijder het afsluitdopje van de sonde.		
6. Controleer of de sonde in de maag zit door met de kleine spuit maaginhoud op te zuigen; wanneer dit niet lukt kind 10 min op de linkerzij leggen en weer opnieuw proberen Bij gebruik pH strip moet de waarde 5,5 of lager zijn.	De sonde kan zich tussentijds verplaatst hebben.	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik voor de koppeling van de spuit en sonde zo nodig de (bij de sonde geleverde) spuit tussenstuk. • Na lucht ingeblazen te hebben kan het soms wel lukken voeding terug te zuigen. • Als de controle niet lukt overleg dan met afgesproken instantie. (de sonde kan in de mond/keelholte of in de longen liggen)
7. Verwijder de kleine spuit en plaats de met sondevoeding gevulde grote spuit op de sonde.		
8. Dien de voorgeschreven hoeveelheid sondevoeding toe	Indien de voeding te snel gegeven wordt, bestaat de kans dat het kind gaat spugen en/of diarree krijgt.	<p>Hevel de voeding iets minder snel in dan dat het kind zelf zou eten of drinken.</p> <p>Let tijdens het toedienen op reacties van het kind zoals;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Misselijkheid • Hoesten • zich niet lekker voelen. <p>Stop de toediening indien één van de verschijnselen optreedt. De maag moet eerst tot rust komen. Probeer na</p>

		enige tijd opnieuw het resterende deel van de voeding te geven.
9. Klem, na het toedienen van de sondevoeding, de sonde af.	Om te voorkomen dat de sondevoeding uit de sonde over de kleding stroomt	
10. Verwijder de lege grote spuit van de sonde.		
11. Vul de kleine spuit met het water uit het glas. En plaats deze spuit op de sonde.		
12. Spuit de sonde door met water	Dit voorkomt verstopping van de sonde.	Hoeveelheid water afhankelijk van de leeftijd van het kind (2-30 ml per keer)
13. Klem de sonde af en verwijder de kleine spuit.	Hierdoor blijft het water in de sonde staan. Dit voorkomt uitdroging van de sonde.	
14. Sluit de sonde af met het afsluitdopje.		
15. Verzorg zo nodig de mond van het kind met een water gedrenkt gaasje en de lippen met vaseline. Poets 4 maal daags de tanden en het tandvlees met een zachte tandenborstel en tandpasta.	Om ontstekingen en infecties te voorkomen. Infecties en/of ontstekingen ontstaan mede ten gevolge van verminderde speekselvloed.	Voor kinderen die uitsluitend sondevoeding krijgen is een goede mondverzorging erg belangrijk. Een veel voorkomende infectie bij kleine kinderen is spruw; te herkennen aan witte puntjes achterop de tong en het mondslijmvlies. Raadpleeg de behandelende arts bij deze verschijnselen. Bij grotere kinderen zal het tandvlees infecteren en sneller bloeden.
16. Verzorg de neus van het kind met een in water gedrenkt gaasje en eventueel met fysiologisch zout neusdruppels.	Om irritaties te voorkomen.	Droog de neusgaten na reiniging goed. Druppel de neusgaten regelmatig met fysiologisch zout neusdruppels.
	afronding	
17. Ruim de materialen op.		
18. was de handen	Om kruisinfecties te voorkomen	
19. Zorg zo nodig voor aanvulling van materialen.		

Het gebruik van medicijnen

Met de behandelend arts, diëtist of verpleegkundige kunt u overleggen hoe u de medicijnen het best kunt toedienen. Als een kind moeite heeft met slikken of niet kan slikken kunnen de medicijnen mogelijk per sonde worden gegeven. Veel medicijnen zijn in vloeibare of in poedervorm verkrijgbaar. Vermeng de medicijnen echter nooit met de sondevoeding. Medicijnen geven via het tussenstukje:

- Was uw handen met water en zeep en droog ze met een schone handdoek af.
- Controleer altijd eerst of de ligging van de sonde goed is.
- Trek het opgeloste of vloeibare medicijn op in een spuit.
- Verwijder het afsluitdopje van de sonde.
- Plaats de spuit met medicijnen op de sonde en spuit het medicijn in.
- Klem de sonde af en verwijder de lege spuit. Met meerdere medicijnen spuit u de sonde tussendoor steeds even door met 2 milliliter water (niet koolzuurhoudend).
- Verzorg de sonde en de mond zoals verder beschreven.

Verzorging van de sonde

Om de sonde niet te laten verstopten en schoon te houden moet deze regelmatig worden doorgespoten. Controleer voor u de sonde doorspuit altijd de ligging van de sonde. U spuit de sonde door met de afgesproken hoeveelheid water op de volgende momenten:

- Na het toedienen van de sondevoeding.
- Bij het verwisselen van een pak sondevoeding
- Na het toedienen van medicijnen.
- Voor het slapen gaan.

(4x per dag: 2 – 30 ml)

Verwissel de spuit waarmee de sonde wordt doorgespoeld eenmaal per dag.

De sonde moet regelmatig worden verwisseld. Hoe vaak dit moet gebeuren is afhankelijk van het soort sonde. De sonde wordt door een verpleegkundige van de kinderafdeling verwisseld of opnieuw ingebracht.

Verzorging van de mond, het gebit en de neus

Door de sondevoeding mist het kind bepaalde beweging- en gevoelservaringen in het mondgebied. Dit kan bij zuigelingen en peuters de ontwikkeling en de rijping van de mondfuncties beïnvloeden.

Om problemen te voorkomen bij de overgang van sondevoeding naar orale voeding, kunt u het kind laten zuigen tijdens de sondevoeding op een fopspeen of op uw pink. Verder kunt u hand/mondcontact en speelgoed/mondcontact stimuleren, geluid- en mondspelletjes spelen en tanden poetsen met een, aan de leeftijd aangepaste, (zachte) tandenborstel en tandpasta.

Verzorg de mond en het gebit 4 maal per dag met tandenborstel en tandpasta.

Bij zuigelingen maakt u de mond schoon met een in water of moedermelk gedrenkt gaasje.

Verzorg de lippen van uw kind met vaseline 4 maal per dag of zonodig vaker.

Het neusgat waar de sonde ingebracht is moet goed schoongehouden worden en vuil kunt u verwijderen met een in water gedrenkt gaasje. Om de huid te beschermen tegen irritatie kunt u het neusgat insmeren met een dun laagje vaseline of speciale zalf.

Problemen die thuis kunnen voorkomen

In dit deel zijn een aantal problemen beschreven die kunnen optreden. Hiervoor worden de meest voorkomende oplossingen gegeven. Is het probleem van uw kind anders of twijfelt u eraan of de beschreven oplossing wel de juiste is neem dan contact op met de (wijk-) verpleegkundige, diëtiste of arts, zoals u afspreekt bij de instructie.

Probleem	Mogelijke oorzaak	Voorkomen / verhelpen door
Verslikken Symptomen zijn <ul style="list-style-type: none"> • Hoesten • Problemen met de ademhaling • Kortademigheid • Snelle ademhaling • Hoorbare ademhaling 	De sonde bevindt zich niet op de juiste plaats. De voeding is te snel achter elkaar gegeven	Controleer de ligging van de sonde in de maag en verwijder de sonde indien nodig. (let op of de symptomen verdwijnen). Bel dan zo nodig het ziekenhuis of thuiszorg voor een nieuwe sonde in te laten brengen. Wacht minimaal één uur met het geven van een nieuwe portie voeding.
Verstopte sonde	Knik in de sonde.	Knik uit de sonde halen. Indien niet mogelijk; verwijder de sonde.
	Voeding is te dik	Overleg over een dikkere sonde/ andere voeding.
	Rest medicijnen of oude voeding zit nog in de sonde.	Spuit na elke voeding de sonde door met 2 tot 30 ml water. (zuigelingen niet teveel i.v.m. overvulling). Geef medicijnen indien niet noodzakelijk niet door de sonde. Indien verstopt spuit de sonde door met water. Het ingespoten water met kracht inspuiten en weer terug halen tot het water in de sonde beweegt. Als de sonde verstopt blijft, overleg dan met de afgesproken instantie en verwijder de sonde.

Uitgebraakte sonde:		De sonde komt via de mond naar buiten. Als de voeding op dit moment doorloopt stopt u met toedienen door de sonde af te klemmen/dubbel te vouwen en de spuit te verwijderen of door de voedingspomp stop te zetten.
Diarree Misselijkheid/braken	Te hoge inloopsnelheid sondevoeding.	Geef de voeding in de tijd waarin normaal gegeten/gedronken kan worden.
	Te grote hoeveelheden voeding per portie.	Pas de hoeveelheid per portie (in overleg met arts/ diëtiste) aan.
	Te koude voeding.	De voeding op lichaamstemperatuur brengen door in de magnetron of in pannetje water op te warmen.
	Bacteriële besmetting.	Sondevoeding zo hygiënisch mogelijk bereiden en toedienen.
	Verkeerde samenstelling van de voeding.	Controleer de bereidingswijze. Maak zo nodig nieuwe voeding.
	Slecht functionerend maag darm kanaal.	Neem zo nodig contact op met de arts.
	Gebruik van antibiotica of andere medicijnen	
Pijnlijke mond	Irritaties en infecties; mondslimvlies produceert minder speeksel.	Na iedere voeding de mond goed verzorgen/ tandvlees en slijmvliesen stimuleren; <ul style="list-style-type: none"> • met een water gedrenkt gaas de mond schoonmaken • goed (4x daags) tanden en tandvlees poetsen • mond regelmatig spoelen met water • indien mogelijk suikervrije kauwgom kauwen
Pijnlijke neus	Sonde drukt tegen de neus	<ul style="list-style-type: none"> • Pleister om de dag verschoneren. • De neusgaten met water reinigen en goed afdrogen • De neus zo nodig 3x daags druppelen met fysiologisch zout neusdruppels.

Checklist voor ouderinstructie

Toedienen van sondevoeding op de Kinderafdeling

Sticker met gegeven patiënt (kind)

Naam ouders/verzorger en relatie tot aan kind waaraan handeling wordt geleerd

	Datum	Paraaf	paraaf
Introductie gesprek met de ouder/verzorger over het uitvoeren van de handeling			
Protocol geven over desbetreffende handeling			
Bespreken van de handeling aan de hand van het protocol Aandachtspunten/afspraken;			
Handeling voordoen, terwijl de ouder/verzorger toekijkt (minimaal 2) Aandachtspunten/afspraken;			
1			
2			
Ouder/verzorger voert handeling uit onder toezicht van de verpleegkundige (minimaal 3) Aandachtspunten/afspraken;			
1			
2			
3			
Ouder/verzorger voert de handeling zelf uit en weet waar de verpleegkundige is. Aandachtspunten/afspraken;			
Ouder/verzorger voert de handeling zelfstandig uit. Aandachtspunten/afspraken;			
Ouder/verzorger kan vertellen waar hij/zij op moet letten en wat hij/zij moet doen bij problemen. Aandachtspunten/afspraken;			

Afspraken over de sonde en de sonde voeding: _____ (datum)

De voeding die uw kind per 24 uur krijgt zoals afgesproken, is als volgt;

_____ keer per dag _____ ml

op de volgende tijden; _____

De sonde voeding krijgt uw kind in porties, met/zonder voedingspomp.

Snelheid van de pomp _____ ml. per uur _____ keer per dag _____ ml

op de volgende tijden; _____

De sondevoeding loopt in porties/continue, met/zonder voedingspomp.

Snelheid van de pomp _____ ml. per uur _____

Spoel de sonde door met _____ ml. water

Omdat u geen kant en klare voeding aan het kind kan geven, maakt u de voeding als zoals de diëtiste dat voor u heeft voorgeschreven

Klop alles met een garde goed door elkaar. Zorg dat alle klontjes goed zijn opgelost.

Dek de kan af en bewaar de voeding in de koelkast.

Belangrijke telefoonnummers

Huisarts: _____

Wijkverpleegkundige: _____

Kinderafdeling, ☎ (036) 868 8865

De kinderkliniek, ☎ (036) 763 00 30